

В.М. Михайлов, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

І.В. Бабкіна, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

А.О. Шевченко, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

С.В. Прасол, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ СИНЕРГЕТИЧНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Синергетична освіта – це засіб соціалізації людини, орієнтований на синергетичну методологію мислення та пізнання, на міждисциплінарний рух у науці та освіті, самонавчання й нелінійний діалог. Змістом синергетичної освіти є самосвідомість, самоорганізація, самоуправління професорсько-викладацького складу та студентів на принципах рівності; взаєморозуміння інтересів, здібностей та можливостей; взаємодії та взаємодопомоги в їх реалізації; персональної та колективної відповідальності; відкритого діалогу з будь-яких проблем. Метою синергетичної освіти мусить бути формування особистості, фахівця, що поєднує сучасні знання і безперервний творчий пошук інновацій, людську мудрість і здатність ефективно діяти в умовах відкритої, нелінійної, самоорганізації [1].

Термін «синергія» або «синергетика» походить від давньогрецького «synergos», що означає «працювати разом», «комбінувати дію». Даний термін також є синонімом слів «співпраця» та «співдружність». У багатьох гуманітарно-філософських словниках синергетика визначається як сучасна теорія самоорганізації, нове світобачення, яке пов'язується з дослідженням самоорганізації. Педагогічна синергетика як синтез багатофакторних взаємодій у зустрічних процесах виховання та самовиховання, освіти та самоосвіти, навчання та самонавчання, матеріалізується в особистості студентів [2; 3].

Щодо впровадження компетентнісного підходу до організації синергетичних методів навчання у вищій освіті, то, в першу чергу, така робота вимагає співпрацю прямих учасників освітнього процесу, тобто викладачів та студентів, а також непрямих учасників і зацікавлених сторін – кураторів навчальних груп, деканатів та директоратів, адміністрації закладу вищої освіти, державних органів освітньої системи, недержавних організацій тощо.

Синергетичний підхід – це не разовий педагогічний метод, він виходить за рамки одного заняття та охоплює весь навчальний процес і

освітню систему конкретного закладу освіти. Цей підхід спрощує процес навчання, даючи студентам та викладачам можливість мобільності та вибору. Студент зможе навчитися працювати гуртом та самостійно в різних складних та кризових умовах [2].

Загалом виділяють такі основні аспекти впровадження методів синергетики: дидактичні аспекти адаптації ідей синергетики, їх використання в моделюванні та прогнозуванні розвитку освітніх систем, застосування синергетики в управлінні навчально-виховним процесом [3].

Синергетичне навчання здійснюється тоді, коли студенти зосереджені на двох основних речах: на чому вони вчаться та як вони вчаться. Студенти повинні розвивати розуміння себе як учнів і вміти оцінювати себе як викладачі. Синергетичний метод працює, коли учні вчаться у викладачів та разом з ними. Вони вчаться у вчителя, у якого є відповідний досвід та знання. Вони також вчаться у інших студентів, які пропонують пояснення, коли однокласники виступають у ролі викладачів. За таких умов їх впевненість у знаннях збільшується.

Упровадження синергетичних технологій в процес навчання пов'язане з деякими труднощами. Насамперед це складність поєднання синергетичного підходу з традиційними педагогічними технологіями [2]. Отже, важливим є створення освітніх технологій, що зможуть поєднувати різноманітні педагогічні підходи. При цьому у студентів має формуватись адекватна самооцінка власних дій, здібностей та захоплень.

Таким чином, синергетична освіта заснована на розумінні та аналізі конкретних ситуаційних задач. Вона, по суті, є самоорганізацією. Впровадження компетентнісного підходу до організації синергетичних методів навчання у вищій освіті вимагає співпраці прямих та непрямих учасників освітнього процесу. Важливим є створення освітніх технологій, що зможуть поєднувати різноманітні педагогічні підходи з формуванням у студентів адекватної самооцінки власних дій, здібностей та захоплень.

Список джерел інформації

1. Манелюк Ю. М. Самоорганізація як інноваційний фактор в освітньому процесі / Ю. М. Манелюк // Студентоцентризм у системі забезпечення якості освіти в економічному університеті : зб. матеріалів Всеукр. наук.-метод. конф., 2–3 березня 2016 р. – К. : КНЕУ, 2016. – С. 105.
2. Шамуратова Г. Ю. Синергетический подход как форма многовариантности в образовательном процессе / Г. Ю. Шамуратова // Молодой учёный : междунар. науч. журнал. – Казань, 2017. – № 22 (156). – С. 203–205.
3. Ворожбитова А. А. Синергетический аспект вузовского образования в свете лингвориторического подхода / А. А. Ворожбитова // Вестник высшей школы. – 1999. – № 2. – С. 22–26.